

PROGRAM 2017.

U sastavljanju Plana rada sudjelovali su članovi i članice Upravnog odbora i zaposlenici Zelene istre¹

Programske točke

Demokratizacija, dobro upravljanje, zaštita javnih i zajedničkih dobara, sudioničko upravljanje

Okolišna demokracija

Gospodarenje otpadom

Sastavnice okoliša i zdravlje

Zeleni telefon

Suradnja, partnerstva, koalicije, djelovanje na europskoj razini

Članstvo i organizacijski razvoj

---

¹

Aktivnosti predložene Programom članovi i članice Upravnog odbora Zelene Istre usvojili su na sjednici održanoj 19. prosinca 2016. Članovi i članice Upravnog odbora svjesni su da se, s obzirom na mnoge *ad hoc* inicijative udruge te na neizvjesnost projektnog načina funkciranja i financiranja, neke od planiranih aktivnosti neće ostvariti kao i da će se ukazati potreba za angažmanom na nekim programom nespecificiranim aktivnostima.

Uvod

Zelena Istra obavlja djelatnost od javnog interesa koja je u skladu s vrednotama propisanim Ustavom RH. Provođenjem te djelatnosti ostvaruje se znatna dodana društvena vrijednost kojom se podiže kvaliteta života pojedinca i unapređuje razvoj šire društvene zajednice. Korisnici djelatnosti Zelene Istre nisu unaprijed određeni i to mogu biti svi, bez obzira na spol, rasu, vjersku ili političku opredijeljenost te pripadnost društvenim skupinama.

U svrhu ostvarivanja vizije i misije, te nastojeći odgovoriti da nove izazove koji proizlaze iz unutarnjih i vanjskih mogućnosti i ograničenja, Zelena Istra postavila je Strateškim planom sljedeće ciljeve koji se žele postići u razdoblju od 2016. do 2020. (s prioritetima i planiranim mjerama):

Strateški cilj 1. Osnažiti participativnu demokraciju i građanski aktivizam u okolišnim pitanjima

Prioritet 1.1. Djelovati u domeni zaštite javnih i zajedničkih dobara

Mjera 1.1.1. Nastavak suradnje među okolišnim organizacijama; OCD iz drugih područja djelovanja koje se bave okolišnim temama i međusektorskog suradnjom

Mjera 1.1.2. Osmišljavanje i provedba alternativnih oblika upravljanja javnim dobrima

Prioritet 1.2. Osmisliti, zagovarati i institucionalizirati mehanizme participativne demokracije

Mjera 1.2.1. Provesti analizu najboljih praksi, prilagodba i primjena u kontekstu djelovanja

Mjera 1.2.2. Provedba mehanizama participativnog budgetiranja

Mjera 1.2.3. Unapređenje postojećih mehanizama participativne demokracije

Prioritet 1.3. Poticati sudjelovanje građana u odlučivanju

Mjera 1.3.1. Provedba edukacije

Mjera 1.3.2. Provedba sustavnog informiranja građana

Mjera 1.3.3. Osmišljavanje i provedba zagovaračkih alata i kampanja

Mjera 1.3.4. Podrška građanskim inicijativama

Strateški cilj 2. Ojačati utjecaj na okolišne javne politike i ulogu "watchdog-a"

Prioritet 2.1. Aktivno sudjelovati i utjecati na donošenje odluka u javnim okolišnim politikama

Mjera 2.1.1. Participacija u radnim grupama, komisijama i drugim strukturama

Mjera 2.1.2. Sudjelovanje u procesima donošenja zakona, strategija i drugih pravnih akata

Mjera 2.1.3. Utjecaj putem medija/društvenih medija

Prioritet 2.2. Aktivno pratiti i nadzirati provedbu javnih okolišnih politika

Mjera 2.2.1. Primjena pravnih instrumenata za provedbu Aarhuške konvencije

Mjera 2.2.2. Mjere podrške i savjetovanja

Prioritet 2.3. Kontinuirano razvijati suradnju s okolišnim organizacijama u zemlji i inozemstvu

Mjera 2.3.1. Uključivanje u partnerstvo na projektima

Mjera 2.3.1. Uključivanje u partnerstvo na projektima

Strateški cilj 3. Organizacijski osnažiti i razviti financijsku održivost udruge

Prioritet 3.1 Uspostaviti optimalan način odvojenog djelovanja upravne i izvršne strukture i funkcija

Mjera 3.1.1. Razvijati aktivnije djelovanje članstva udruge

Mjera 3.1.2. Istraživanje mogućnosti i optimalnih rješenja za efikasno djelovanje udruge

Prioritet 3.2. Razvijati kapacitet udruge u postojećim i novim područjima djelovanja

Mjera 1. Stručno usavršavati zaposlenike udruge

Mjera 2. Angažman i zapošljavanje stručnjaka

Mjera 3. Razvijanje komplementarnih partnerstava

Mjera 4. Razviti kapacitete zaposlenika za razvojne aktivnosti

Prioritet 3.3. Diverzificirati izvore financiranja

Mjera 1. Istraživanje i prijava na nove programe projektnog financiranja (EU)

Mjera 2. Ispitivanje optimalnog modela za razvoj gospodarske djelatnosti (npr. j.d.o.o.)

Mjera 3. Uspostavljanje partnerske suradnje na više-godišnjim projektima (međunarodnim)

Mjera 4. Definiranje i provedba novih aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge uz naplatu

Zelena Istra bavi se razvijanjem instrumenata kontrole na djelovanjem tijela javne vlasti, zagovarajući unapređenje predstavničke demokracije sudioničkom odnosno prava na sudjelovanje javnosti u postupcima donošenja odluka koje se tiču okoliša. Ta se prava u pravilu ne "poklanjam" nego se je za njih potrebno izboriti pa je i djelovanje udruge u tom segmentu konfrontacijsko. Prosvjedno djelovanje i politike osporavanja društveno i okolišno neodrživih javnih politika najvidljiviji su oblici našeg djelovanja pa je i utjecaj na tom polju najznačajniji. Bez obzira na to, suradnja s jedinicama lokalne i regionalne samouprave postoji i u nekim je segmentima inovativna i izvrstan model za replikaciju. JL(R)S nas pozivaju i na delegiranje predstavnika u radna tijela koja se formiraju za različita pitanja, a zbog iskustva i povjerenja pozivaju nas i u partnerstva na projektnim osnovama i uključuju u proračunsko financiranje. S javnim komunalnim poduzećima u vlasništvu JLS razvijamo poslovni odnos i provodimo zajedničke kampanje za pravilno postupanje s otpadom.

Sudjelovanje građana ne zahtijeva samo izgradnju kapaciteta i inicijative organizacija civilnog društva prema tijelima vlasti, već i zagovaranje nužnosti stvaranja primjerenog institucionalnog okvira, odnosno reformi potrebnih za uspostavljanje vladavine prava, prihvatanje i primjenu mehanizama direktnе demokracije i transparentnosti u radu tijela javne uprave. Formalna prava često padaju na ispitnu prakse. Da bi jedna od ključnih aktivnosti Zelene Istre sljedećem periodu polučila rezultate - osnaživanje participativne demokracije i građanskog aktivizma u okolišnim pitanjima, potrebno je kontinuirano nadograđivati vlastite kapacitete za sudjelovanje u kreiranju nacionalnih i europskih javnih politika koje osiguravaju institucionalni okvir za sudioničku demokraciju, te se aktivno uključiti u dijalog i postupak donošenja političkih odluka i javnih politika.

I u 2017. nastojat ćemo biti glas građana Istarske županije, Hrvatske, ali i Europe u zaštiti okoliša i promicanju okolišne demokracije. U nekim smo područjima razvili ekspertizu koju ćemo nastaviti koristiti u razvojnoj pomoći zemljama izvan Europske unije. Svoju stručnost iskoristit ćemo i edukaciji različitih ciljnih skupina i promociji pravilnog postupanja s otpadom u okviru zajedničkih projekata s komunalnim poduzećima.

Organizaciju ćemo nastojati dalje izgrađivati i osnaživati i to povećanjem članstva, uključivanjem volontera u rad organizacije, osnaživanjem profesionalnog tima kroz edukaciju i povezivanje s drugim organizacijama unutar sektora zaštite okoliša ali i međusektorski, naročito na području demokratizacije i brige o javnim dobrima, borbe protiv korupcije, za dobro upravljanje te u razvojnoj pomoći.

Zelena Istra se profilirala kao jedna od organizacija u zemlji koje su svojevrsni čuvari demokratskih procesa, a u vlastitoj Županiji i najistaknutiji. Mogućnost djelovanja u zajednici nametnuli smo kao primarni kriterij demokratičnosti u svojoj zajednici pa su tu retoriku preuzeli i obnašatelji vlasti. Opravdani pritisak nastavljamo vršiti kao bi se retorika pretvorila u zbiljsku demokratičnost.

Demokratizacija, dobro upravljanje, zaštita javnih i zajedničkih dobara, sudioničko upravljanje

Ovaj program uključuje cijeli niz projekata i pripadajućih aktivnosti koji odgovaraju na jedan od gorućih globalnih problema današnjice - krizu predstavničke demokracije, koja se i u Hrvatskoj očituje u rekordno niskim razinama povjerenja koje građanke i građani u ispitivanjima javnog mišljenja iskazuju u institucije poput političkih stranaka, vlada, parlamenta ili tijela lokalne vlasti, što je pojava koja je posebno naglašena u mlađim generacijama, što pak ukazuje na to da će navedeni problem samo rasti. Iskustva u vlastitim lokalnim zajednicama nam pokazuju da se građani, čak i kada načelno simpatiziraju i podržavaju stranku na vlasti, ne slažu uvijek sa svim rješenjima koja ona predlaže, tj. provodi, tim više što se osjetljiva pitanja uglavnom zaobilaze u predizbornim kampanjama, čime tim i takvim rješenjima i politikama nedostaje i elementarni legitimitet. Kroz aktivnosti u ovom programu, putem uličnih akcija, tribina, internetskih stranica i e-participativnih alata, profila na društvenim mrežama, izdavanja newslettera te komunikacije s građanima putem tradicionalnih medija, intenzivno radimo na informiranju građana i njihovom uključivanju u sve faze donošenja odluka, pritom inzistirajući na transparentnosti rada lokalnih vlasti kao osnovnom preduvjetu za participaciju građana. Nadalje, u kontekstu globalne ekonomske krize i posljedičnih smanjenja proračunskih prihoda zaoštravaju se pritisci na nacionalne i lokalne vlasti za implementacijom tzv. mjera štednje, koja osim smanjenja ulaganja u javne usluge uključuje i privatizaciju te ekstenzivnu komercijalizaciju do sada javnih dobara i resursa, koja je vrlo rijetko, ako ikad, u interesu javnosti, odnosno društva.

Sudionička demokracija je model upravljanja društvom kojim se nastoji uključiti javnost u odlučivanje o pitanjima koja utječu na kvalitetu života, što im zastupnička demokracija ne omogućava. Zelena Istra zagovara nužnost uključivanja javnosti u postupke odlučivanja, promičući time i socijalnu koheziju, solidarnost i društvenu pravednost i težeći boljoj kvaliteti života za sve. Temeljni instrument sudioničke demokracije je dijalog s civilnim društvom kao organiziranim dijelom javnosti. Krajnji cilj dijaloga s javnošću i njenim organiziranim dijelom su bolje odluke, bliže općem javnom interesu.

U kontekstu globalizirane ekonomije, pojačane uvjetima globalne ekonomske krize i suspenzije investicijskog ciklusa, države, pa i regije, prisiljene su na bespoštetnu neprestanu međusobnu kompeticiju u "konkurentnosti" kako bi privukle investicije koja će otvoriti radna mjesta za svoje stanovnike. Konkurentnost ili "poduzetnička klima" se u praksi, nažalost, pokušava uglavnom ostvariti na dva načina: snižavanjem cijene rada i poreznog opterećenja s jedne strane te smanjenjem "birokratskih" prepreka s druge. "Birokratske" prepreke uključuju i skrb o zaštiti okoliša i prirodnih resursa, pa je implementacija mehanizama okolišne demokracije od ključnog značaja za očuvanje ekosustava i kvalitete života građana i lokalne zajednice te ublažavanja neravnoteže moći i utjecaja između interesa investitora i građana.

Tijekom 2017. planiramo dovršiti tekuće projekte poput projekta **COMMUN SENSE** - Otvoreno i participativno upravljanje komunalnim uslugama i prostorom tijekom kojeg ćemo pratiti i komentirati lokalne politike upravljanja prostornim resursima, izraditi Priručnik za lokalne vlasti o primjeni modela participativnog upravljanja u komunalnim poduzećima. Ako se ukaže prilika odnosno objave najavljeni natječaji, **aplicirat ćemo i nove projekte samostalno ili u partnerstvu s drugim organizacijama** civilnog društva iz zemlje i inozemstva: Interreg Hrvatska-Italija, Europa za građane, u okviru Europskog socijalnog fonda planiramo prijaviti tri projekta - jedan u partnerstvu s članicama GOOD inicijative, jedan na temu suradnje OCD-a i akademске zajednice i jedan na temu borbe protiv korupcije u javnoj nabavi.

U 2017. ćemo nastavljati podržavati lokalne građanske inicijative koje se formiraju s ciljem zaštite prirode i okoliša. Ta se aktivnost ne može unaprijed planirati. Zelena Istra postala je nezaobilazna podrška gotovo svim takvim inicijativama u Istri.

Zelena Istra imala je istaknuto mjesto u formiranju i djelovanju **Saveza udruga Rojca**, odnosno unapređenju prostornih uvjeta i upravljačkih mehanizama **Društvenog centra Rojc** u Puli. Tako će i u 2017. predstavnice Zelene Istre nastavljati obavljati funkciju predsjednice Koordinacije Društvenog centra Rojc, mješovitog javno-civilnog tijela zaduženog za upravljanje Centrom, članice Upravnog odbora Saveza i urednice novina DC Rojc «Veznik». Udruga se aktivno uključila i u osmišljavanje i provedbu aktivnosti koje za cilj imaju stabilizaciju i unapređenje djelovanja SUR-a te unapređenje upravljanja zgradom putem mješovitog javno-civilnog modela. Tijekom 2016. sudjelovali smo u podnošenju novog projektnog prijedloga koji je dobio potporu zaklade Kultura nova **Platforma Saveza udruga Rojca**, čija se realizacija planira tijekom 2017. Osim toga, Zelena Istra će sudjelovati u organizaciji velike međunarodne konferencije Trans European Halles-a u Rojvu u svibnju 2017.

Veliku pažnju posvećujemo edukaciji zaposlenika u ovom području te potičemo njihovo usavršavanje putem seminara i sličnih formata koje organiziraju druge organizacije civilnog društva i to se neće mijenjati ni u 2017.

Okolišna demokracija

Udruge su imale centralno mjesto u kreiranju sadržaja Aarhuške konvencije, a danas isto to mjesto imaju u praćenju njene provedbe. Zelena Istra jedna je od malobrojnih organizacija u Hrvatskoj koje se bave upravo tim područjem. Stvaranje sudske prakse na području obrane javnog interesa na području procjene utjecaja na okoliš jedno je iznimno važnih i prepoznatih područja djelovanja Zelene Istre (tri presude dobivene na sudovima protiv Ministarstva zaštite okoliša zbog olakog izdavanja nezakonitih rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš). Prava na informiranje i sudjelovanje, garantirana zakonom, ne mogu se ostvariti ukoliko ne postoji djelotvorno pravosuđe koje bi sankcioniralo kršenje tih prava. Donedavno sudska praksa nije uopće postojala. Tijela nadležna za provedbu prava koja proizlaze iz Konvencije vrlo ih često krše, a promjena se može dogoditi jedino ako se protiv takvih slučajeva pokreću sudske tužbe. Tako će se polako mijenjati praksa, a tijela javne uprave počet će ozbiljno uzimati obzir prijetnje tužbama. Osim toga, sami investitori mogu računati na naš nadzor i žalbe, koje rezultiraju usporavanjem ili odustajanjem od projekata, što predstavlja značajni finansijski gubitak, pa su na tak način motivirani na kvalitetniju izradu studija utjecaja na okoliš. Stoga prava koja proizlaze iz Aarhuške konvencije ostaju u središtu pažnje i djelovanja Zelene Istre i u 2017. Nastavit ćemo nadzor nad provedbom tih prava u praksi te se direktno uključivati u pojedinim slučajevima tužbi višim instancama i sudovima (trenutno smo angažirani na jednom slučaju pred Upravnim sudom u Rijeci u slučaju procjene utjecaja na okoliš za izgradnju ski-lifta u području Natura 2000).

Putem Zelenog telefona nastavit ćemo informirati građane o tim pravima, uključivat ćemo se u postupke procjene utjecaja na okoliš, u javne rasprave o prostornim planovima ili savjetovati građane o njima. Nastavit ćemo podržavati građanske inicijative u borbi za prava koja proizlaze iz Aarhuške konvencije. Svoje poznavanje područja i iskustvo nastavit ćemo stavljati na raspolaganje članicama Zelenog foruma, ali i drugim organizacijama civilnog društva, koje nam se često obraćaju (pomoći u rješavanju slučajeva, prezentacije, predavanja itd.) Nastavit ćemo pratiti i sve izmjene propisa koje reguliraju to područje te se uključivati u javne rasprave o tim izmjenama. Nastavit ćemo pratiti rad i postupke informiranja i uključivanja javnosti u postupke u vezi s okolišem u Istarskoj županiji te javno govoriti o kršenju prava. Nastavit ćemo s održavanjem i nadogradnjom sadržaja na internetskim stranicama udruge [htt://aarhus.zelena-istra.hr](http://aarhus.zelena-istra.hr). Krajem 2016. pripremili smo i

objavili, u suradnji s članicama Zelenog foruma i pravnim stručnjacima, Izvješće organizacija civilnog društva o provedbi Aarhuške konvencije u Hrvatskoj, koje će u 2017. biti upućeno Tajništvu Aarhuške konvencije pred Sastanak stranaka koji se planira tijekom 2017.

Nastavit ćemo biti nezaobilazni sudionik rasprava i stručnih skupova na lokalnoj i nacionalnoj razini. Nastavit ćemo pratiti izmjene i donošenje novih propisa i strateških dokumenata kojima se regulira zaštita okoliša i prirode, ali i zakonodavstva drugih područja koje može imati značajne učinke na zaštitu okoliša i održivo korištenje resursa.

Gospodarenje otpadom

U području edukacije različitih ciljnih skupina o pravilnom postupanju s otpadom Zelene Istra je stekla veliko iskustvo i ekspertizu. Sukladno tome posljednjih 5 godina surađujemo s Komunalnim poduzećem 6. maj d.o.o. iz Umaga na provedbi kampanje "Izdvoji s(v)e. Fai la differenza", što će biti nastavljeno i tijekom 2017. godine s naglaskom na promociji nove web platforme www.izdvojisve.info, koja građanima Bujštine donosi sve potrebne informacije i odgovore na pitanja na koji način moraju pristupiti otpadu kao vrlo važnoj sirovini i zašto je nužno da nauče smanjiti, ponovno upotrijebiti i reciklirati otpad i to već u vrtiću i školi, odnosno na radnom mjestu te u domaćinstvu,

Obzirom na uspjeh suradnje Zelene Istre, komunalnog poduzeća MED EKO d.o.o. i Općine Medulin na realizaciji "Projekta obrazovanja i informiranja javnosti o odvojenom prikupljanju otpada za područje Općine Medulin" koji je financirao FZOEU, tijekom 2017. godine ta će suradnja biti nastavljena s naglaskom na promociji uspostavljenog sustava odvojenog prikupljanja otpada "od vrata do vrata", kao i na edukaciji i osvješćivanju građana o ostalim vrstama otpada, kao što su tekstil, glomazni, elektronički i građevinski otpad.

Dugogodišnja suradnja s navedenim komunalnim poduzećima bit će nastavljena i u 2017. godini, dok ćemo intenzivirati nastojanja da se proširi i u odnosu na ostalih 7 komunalnih poduzeća s područja Istarske županije. Sve do sada provedene aktivnosti u okviru programa odvojenog prikupljanja otpada omogućile su nam da počnemo promišljati i o pokretanju vlastite gospodarske djelatnosti u tom području. Zaposlenica koja je do sada vodila gospodarske aktivnosti kojima su ostvarivani ciljevi udruge, kao što su kampanje o odvojenom sakupljanju otpada za komunalna poduzeća, nastavit će i tijekom 2017. godine intenzivnije raditi na tom području s ciljem osiguravanja sredstava iz vlastitih prihoda.

Krajem 2016. Sudjelovali smo u osnivanju zadruge Humana nova Istra, koja će se, između ostalog, baviti i pokretanjem Centra za ponovnu uporabu centra u Labinu ili Raši, čija će djelatnost, između ostalog, biti gospodarenje otpadnim tekstilom. Uloga Zelene Istre u radu Centra bit će suradnja s komunalnim poduzećima na području Istarske županije, odnosno osiguravanje potrebnih količina otpadnog tekstila za potrebe rada Centra i to, primjerice, organiziranjem javnih akcija prikupljanja otpadnog tekstila za za fizičke i pravne subjekte, kao što smo to učinili i tijekom 2016. kada smo prikupili ukupno 5 tona otpadnog tekstila.

Zeleni telefon

U sklopu programa Zelenog telefona i u 2017. godini ćemo svakodnevno biti na raspolaganju građanima koji imaju problem vezan uz zaštitu okoliša te ćemo provoditi sve redovite aktivnosti (zaprimanje poziva građana, rješavanje slučajeva, pružanje informacija, vođenje on-line baze podataka, informiranje javnosti i dr.).

U prvom dijelu 2017. godine nastaviti ćemo provoditi projekt "Zeleni telefon - zaštitom okoliša do zaštite zdravlja - prioritet zrak", koji financira Istarska županija. U sklopu projekta, osim redovnih aktivnosti ZT, uređivat ćemo web stranicu www.istra-zrak.hr te organizirati dvije javne akcije i provesti edukativne radionice u školama.

Također ćemo se javiti i na novi natječaj Istarske županije te na natječaje JLRS s područja Istarske županije (Marčana, Fažana, Rovinj, Ližnjan i dr.). U 2017. sudjelovat ćemo u izradi Plana za zdravlje Istarske županije (u radnoj skupini prioritet - otpad). Aktivnosti Zelenog telefona s naglaskom na otpad i edukaciju o odvojenom prikupljanju otpada prijavit ćemo i na natječaj Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti u suradnji s Gradom Umagom te Komunalnim poduzećem 6. maj.

Mreža Zelenih telefona ne djeluje isključivo projektno te u 2017. godini namjeravamo sudjelovati u svim redovnim aktivnostima Mreže: održavanju baze podataka, uređenju web i facebook stranice, komunikaciji putem mailing listi s ostalim članicama te stručnjacima-volonterima koji nam pomažu u rješavanju slučajeva, zajedničkim sastancima i edukacijama. Kao Mreža također se također planiramo javiti na nove natječaje.

Osnovni ciljevi Zelenog telefona ostaju i dalje održavanje infrastrukture koja omogućava građanima da daju svoj doprinos zaštiti okoliša; uključivanje građana u praćenje provedbe okolišnog zakonodavstva; promicanje koncepta aktivnog građanstva; povećanje razine svijesti i edukacija o važnosti zaštite okoliša; detektiranje problema u okolišu i predstavljanje nadležnim institucijama i široj javnosti, što potiče unaprjeđenje propisa; osnaživanje i jačanje suradnje svih aktera u društvu s ciljem zaštite prirode i okoliša; ostvarenje doprinosa razvoju građanske svijesti, aktivizma, demokratizacije, vladavine prava

Sastavnice okoliša i zdravlje

Tijekom 2016. godine u suradnji s Istarskom županijom i Zavodom za javno zdravstvo Istarske županije započeli smo provedbu projekta Zeleni telefon Istarske županije – zaštitom okoliša do zaštite zraka – prioritet zrak. Projektne aktivnosti temeljene su na **povećanju informiranosti građana Županije o provedbi mjera zaštite i kvalitete zraka**. Zelena Istra sudjelovala je u kreiranju web stranice www.istratzrak.hr koja građanima na jednostavan i učinkovit način donosi sve potrebne informacije o kvaliteti zraka u IŽ, koje će se nastaviti nadograđivati i u 2017. Krajem 2016. i tijekom 2017. Nastavljamo raditi s Istarskom županijom na provedbi plana za zdravlje, no ovoga puta za područje otpada. Aktivnosti će se dogоворити крајем године.

Politikama zaštite Jadranskog mora u njegovoj cijelovitosti, a ne samo unutar nacionalnih granica, bavit ćemo u okviru platforme **Jedan Jadran**, koja je zajedničke aktivnosti okolišnih organizacija iz svih šest zemalja na obalama Jadrana započela u listopadu 2015. Potpora Nacionalne zaklade ovoj platformi je pružena tijekom 2016. dok se 2017. moramo ponovo natjecati za sredstva, kako je najavila Zaklada. Zelena Istra preuzeala je ulogu koordinatorice mreže. Polovinom rujna se održava sastanak platforme u Dubrovniku na kojem će se članice dogovoriti o načinu i sadržaju suradnje u slučaju nastavka potpore Nacionalne zaklade i u slučaju njenog izostanka.

Putem Zelenog telefona odnosno prikupljanja i analiziranja prijava građana nastaviti ćemo pratiti napade na prirodnu baštinu te u suradnji s lokalnim stanovništvom pokretati akcije za njenu zaštitu.

Suradnja, partnerstva, koalicije, djelovanje na europskoj razini

U okviru brojnih lokalnih, nacionalnih i europskih mreža i partnerstava u kojima sudjelujemo nastaviti ćemo usuglašavati stavove o prioritetima i poželjnim politikama koje će se predlagati nadležnim tijelima na svim razinama, podizati ćemo osviještenost javnosti o različitim okolišnim i društvenim problemima, razmjenjivati informacije i prijedloge te zajednički donositi odluke i provoditi aktivnosti. Suradnjom i zajedničkim nastupima nastaviti ćemo osnaživati glas građana Istarske županije, Hrvatske, ali i Europe.

Projektom "Financing development and developing finance for European Year of development 2015: A Pan-European campaign to align European investments in developing countries with the post-2015 Millennium Development Goals framework and the EU policies that promote sustainable growth and poverty reduction" nastaviti ćemo i u 2017. razvojne teme približavati građanima novih zemalja članica EU, s ciljem postizanja široke podrške javnosti u raspravama o europskim, odnosno nacionalnim financijskim sredstvima i potrebi njihova ulaganja u razvoj održive energetske infrastrukture te održivo upravljanje prirodnim resursima. Tijekom 2017. Zelena Istra će organizirati istraživačku misiju u Kolumbiju kako bi saznali više o negativnim posljedicama eksploatacije ugljena u Kolumbiji te uvozu kolumbijskog ugljena u Hrvatsku te će, nastavno na misiju, biti izrađeni novinarski članci i izložba fotografija nagrađivane okolišne novinarke Marine Kelave. Također ćemo organizirati seminar kojim će se približiti teme projekta hrvatskim organizacijama civilnog društva te sudjelovati u izradi publikacije o izvozno-kreditnim agencijama, uključujući i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Tijekom 2016. zajedno s brojnim partnerima iz Europske unije prijavili smo kao partner u dva trogodišnja projekta iz DEAR programa. Prvi pod nazivom "SHAPE- SHaping a sustainable future through Awareness raising, active Participation and innovative Education on SDGs and Environmental Migration" je prošao administrativnu provjeru i ocjenjivanje projektnog koncepta pa je u tijeku priprema punog projektnog prijedloga. Projekt bi trebao zapčeti početkom 2017. i trajati 3 godine. Iznos predviđen za aktivnosti Zelene Istre je oko 150.000 €.

U suradnji s članicama Zelenog foruma nastaviti ćemo delegirati predstavnike okolišnih udruga u radna tijela koja formiraju ministarstva, zajednički sudjelovati u javnim raspravama o zakonima, strategijama i planovima; s članicama Mreže Zelenih telefona nastaviti ćemo održavati infrastrukturu mreže (zajednički telefonski broj, zajedničku kategorizaciju i statistiku); s članicama Civilne platforme Istre pratiti ćemo i reagirati na korupciju i politički klijentelizam u Istri; s članicama Inicijative GOOD raditi ćemo na pripremi zajedničkih projekata te ih aplicirati ukoliko se ukaže prilika; s članicama platforme Jedan Jadran nastaviti ćemo zajednički javno djelovati na pitanjima politika za Jadran.

Povezivanje i suradnja između organizacija civilnog društva omogućava jačanje kapaciteta udruge kroz razmjenu iskustava i transfer znanja, učinkovitije djelovanje kroz dijeljenje svih vrsta resursa te povećanu vidljivost i utjecaj na donošenje politika. Upravo je očuvanje okoliša oduvijek grana aktivizma za čiju je uspješnu i smislenu provedbu nužna međuregionalna i međunarodna koordinacija napora, budući da zagađenja zraka, voda, pa čak i tla - ne poznaju i priznaju zamišljene granice regija i država. Galopirajućom globalizacijom političkog, ekonomskog i financijskog sustava raste nužnost takvih suradnji i partnerstava i u drugim područjima djelovanja udruge, odnosno borbe za društvenu

pravednost. Potpisivanje velikih međunarodnih trgovačkih ugovora, poput TTIP-a i CETA-e, rezultiralo bi teško sagledivim posljedicama i za lokalno stanovništvo na našim područjima, a isto možemo reći i za posljedice pojedinačnih investicija međunarodnih banaka, fondova i korporacija, kako na našem području, tako i na području globalnog Juga. Sve su to prijetnje s kojima se realno ne možemo nositi sami, iz čega proizlazi važnost, pa i nužnost intenzivnog rada na umrežavanju i suradnji organizacija civilnog društva na svim razinama. Također, ne manje bitno, naporima u tom smjeru razvijamo ozračje solidarnosti i kooperacije među organizacijama civilnog društva, u suprotnosti s destruktivnom atmosferom međusobne kompeticije i konkurenčije za dodjelu sredstava, koju kao nusproizvod stvara model projektnog financiranja putem natječaja.

Kroz umrežavanja i suradnju s drugim organizacijama civilnog društva na svim razinama Zelena Istra ostvarila je mnogo uspjeha. Na lokalnoj razini smo među osnivačima i aktivnim udrugama članicama Saveza udruga Rojca, a na regionalnoj razini smo jedni od inicijatora regionalnog umrežavanja istarskih zagovaračkih udruga kroz Civilnu platformu Istre, koje se zalaže za političku odgovornost vlasti i svih drugih političkih aktera i institucija s ciljem ostvarivanja stvarnih i trajnih poboljšanja na području odgovornosti i demokratičnosti institucija vlasti, borbe protiv korupcije i brige za javni interes. Članica smo i više formalnih i neformalnih mreža organizacija u Hrvatskoj: Nacionalnog foruma za prostor, koji se bavi pitanjima prostornih politika; Zagovaračke mreže OCD-a koji svojim javnim zajedničkim istupanjem utječe na kreiranje javnog mnijenja i politika, CROSOL-a, mreže organizacija za razvojnu pomoć; GOOD (građanski odgoj i obrazovanje) inicijative, koja se zalaže za sustavno i kvalitetno uvođenje odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u odgojno-obrazovni sustav.

Što se tiče zaštite Jadran, koordiniramo i regionalnu koaliciju One Adriatic - Jedan Jadran, koja okuplja okolišne udruge iz svih jadranskih zemalja. Premda finansijska podrška Nacionalne zaklade djelovanju te platforme završava s 2016., organizacije članice dogovorila su nastavak suradnje na dogovorenim temama. Nacionalna zaklada najavila je i mogućnost nastavka financiranja platforme.

Osnovni cijevi ovog programa su razmjena informacija i iskustava / učenje; izgradnja odnosa među različitim društvenim akterima s ciljem utjecaja na svim razinama javnih politika (lokalnoj, nacionalnoj i europskoj); osnaživanje civilnog društva (i za otpor i za suradnju); povezivanje lokalnih problema s globalnim trendovima. Neki od planiranih rezultata u 2017 su utjecaj na javne politike, uspostavljanje projektnih partnerstava.

Krajem 2016. bili smo među osnivačima zadruge Humana nova Istra. Osnovana je radi obavljanja djelatnosti kojima se pruža pomoć fizičkim osobama u nepovoljnim osobnim, gospodarskim, socijalnim i drugim okolnostima te radi uključivanja u radne i gospodarske procese socijalno osjetljivih skupina i osoba s umanjenom radnom sposobnošću, a za opću dobrobit zajednice. Osim Zelene Istre, među osnivačima socijalne zadruge su Udruga slijepih Istarske županije, Udruga UZPIRO, Udruga Alfa Albona, Volonterski centar Istra, Udruga Kemp Kec, Socijalna zadruga Humana Nova Čakovec, te fizičke osobe Jelena Batelić i Božica Peruško. Djelatnost s kojom će socijalna zadruga započeti svoje djelovanje je otvaranje centra za ponovnu uporabu odnosno recikliranje tekstilnih proizvoda prikupljenih od građana, njihovo popravljanje, dorada i prodaja.

U lipnju je Zelena Istra pristupila i Zadruzi za etično financiranje, želeći podržati osnivanje Etične banke.

Članstvo i organizacijski razvoj

Strateškim planom za 2016.-2020. utvrđeno je daje jedan od strateških ciljeva udruge organizacijski osnažiti i razviti financijsku održivost udruge. Sa svrhom ostvarivanja tog cilja utvrđeni su sljedeći prioriteti i mjere:

Prioritet 3.1 Uspostaviti optimalan način odvojenog djelovanja upravne i izvršne strukture i funkcije

Mjera 3.1.1. Razvijati aktivnije djelovanje članstva udruge

Mjera 3.1.2. Istraživanje mogućnosti i optimalnih rješenja za efikasno djelovanje udruge

Prioritet 3.2. Razvijati kapacitet udruge u postojećim i novim područjima djelovanja

Mjera 1. Stručno usavršavati zaposlenike udruge

Mjera 2. Angažman i zapošljavanje stručnjaka

Mjera 3. Razvijanje komplementarnih partnerstava

Prioritet 3.3. Diverzificirati izvore financiranja

Mjera 1. Istraživanje i prijava na nove programe projektnog financiranja (EU)

Mjera 2. Ispitivanje optimalnog modela za razvoj gospodarske djelatnosti (npr. j.d.o.o.)

Mjera 3. Uspostavljanje partnerske suradnje na više-godišnjim projektima (međunarodnim)

Mjera 4. Definiranje i provedba novih aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge uz naplatu

U udruzi postoje kapaciteti za organizacijski razvoj opisan u Strateškom planu za period 2016.-2020., te smo se u situaciji u kojoj je je dugoročno financiranje neizvjesno a i dobrom dijelom će ovisiti o sposobnosti udruge da se prilagodi novim okolnostima, odlučili za drugačiju preraspodjelu postojećih kapaciteta, umjesto angažiranja novih. Naime, s obzirom na nepovoljne vanjske okolnosti tijekom 2016. godine, još uvijek nije izvjesna mjeru uspješnosti u prikupljanju sredstava potrebnih za rad udruge u 2017. u postojećem obujmu. Kako smo se odlučili za zadržavanje postojećeg broja zaposlenih osoba (6), nepovoljne financijske okolnosti rješavat ćemo, ukoliko bude potrebno, ne otpuštanjima već solidarnim smanjivanjem visine plaća i radnog vremena. S obzirom da udruga nema i ne planira zaposlenika koji bi se bavio isključivo prikupljanjem sredstava, svi zaposlenici udruge zaduženi su za pisanje projektnih prijedloga u području svoje stručnosti. Istovremeno, prepoznavši nužnost razvoja i stjecanja boljih pozicija za udrugu, odlučili smo dvije zaposlene osobe u udruzi angažirati pola radnog vremena na novim zadacima – na poslovima voditelja komunikacija i voditeljice programa samofinanciranja. Na taj način osiguravamo stabilnost i udruge i njen razvoj. Svako novo zapošljavanje na razvojnim poslovima zahtijevalo bi i povećanje budžeta za plaće, što bi bilo dodatno opterećenje. Stoga će se zaposlenici kojima su povjerene razvojne aktivnosti ujedno baviti i aktivnostima udruge za koje su razvili stručnost te se brinuti za namicanje sredstava u tom području (oko 50% razvojne aktivnosti i oko 50% projektne aktivnosti).

U proteklom periodu, s obzirom na učestalo korištenje pravnih instrumenata u zaštiti okoliša, tj. na njihovu daleko veću djelotvornost od ostalih sredstava, uočili smo potrebu za angažmanom pravnika/ce u udruzi. Do sada smo koristili pravnike organizacija Sunce i Zelena akcija te volonterski angažman vanjskih pravnih stručnjaka, a to dugoročno nije održivo. Osim toga, na taj način pravne lijekove koristimo samo u rijetkim slučajevima jer vanjski pravnici nisu uvijek na raspolaganju. Stoga ćemo, ukoliko za sve prijavljene projekte u 2017. dobijemo, potporu donatora, dio institucionalne podrške prenamijeniti za zapošljavanje pravnice u udruzi na nepuno radno vrijeme i to radi povećanja efikasnosti rada udruge u jednom od ključnih područja djelovanja.

S ciljem stabilizacije a onda i razvoja udruge, zaposlenica koja je do sada vodila gospodarske aktivnosti kojima smo ostvarivali ciljeve udruge, nastavit će u 2017. intenzivnije raditi na njihovom dalnjem razvijanju radi osiguravanja sredstava iz vlastitih prihoda.

Tijekom 2016. bili smo među osnivačima zadruge Humana nova Istra, koja planira otvaranje Centra ponovne uporabe u Labinu ili Raši te dućana u Puli. Planirana aktivnost u zadruzi je pružanje dijela usluga u dogovoru s komunalnim poduzećima u Istri.

Za zaposlenike udruge želimo zadržati istu razinu plaće odnosno zadovoljstva radom u udruzi, budući da bi odlazak iskusnih zaposlenika dovelo udrugu u tešku situaciju i onemogućilo nastavak djelovanje iste kvalitete, obujma i stručnosti. U 2017. je potrebno najprije stabilizirati rad udruge, za koju još uvijek nije osiguran dovoljan broj projekata koji bi garantirao zadržavanje postojećeg stanja. Stoga ćemo, u slučaju potrebe, za održavanje istog broja zaposlenika koristiti finansijske rezerve udruge, no ne do mjere koja bi onemogućila nužne iznose samofinanciranja za nove europske projekte.

Obrazovanje, unapređenje stručnosti i vještina zaposlenika i aktivista u udruzi jedan je od važnih razvojnih mjera. Tako bismo nastavili s dalnjom edukacijom profesionalnog tima, kako bi se povećala njihova sposobnost za postizanje ciljeva udruge.

Strateškim planom 2016.-2020 utvrđeno je da je organizacijsko osnaživanje i razvijanje finansijske održivosti udruge jedan od strateških ciljeva udruge. Jedan od prioriteta u tom cilju je i diverzificiranje izvora financiranja, koje planirano ostvariti sljedećim mjerama:

Mjera 2. Ispitivanje optimalnog modela za razvoj gospodarske djelatnosti (npr. j.d.o.o.)

Mjera 4. Definiranje i provedba novih aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi udruge uz naplatu U pregovorima smo i istražujemo mogućnosti i modalitete započinjanja gospodarske djelatnosti - društveno poduzetničkoj djelatnosti gdje bi sav prihod poduzeća išao Zelenoj Istri za ostvarivanje njenih ciljeva.

U Zelenoj Istri su jasno odvojene funkcije upravljanja i operativnog izvršavanja. Skupština je vrhovno tijelo odlučivanja koje bira Upravni odbor i Nadzorni odbor. Statutom su precizno opisane uloge i zadaci svih tijela udruge. Predsjednik/ca i potpredsjednica/k Upravnog odbora ujedno su predsjednik/ca i potpredsjednica/k Upravnog odbora. Zaposlenici ureda operativno provode odluke koje donose tijela udruge, a djelovanje je usmjereno ka radu na programima, projektima, kampanjama i akcijama (u svima sudjeluju i volonteri koje koordiniraju zaposlenici ureda). Premda Zelena Istra ima razdvojene funkcije upravljanja i operativnog izvršavanja, zbog malog broja aktivnih članova nije u mogućnosti u Upravnom odboru u potpunosti imati članove/ice koji nisu zaposleni u uredu (potpredsjednik i tri člana Nadzornog odbora nisu zaposlenici udruge). Do trenutka u kojem će se ostvariti okolnosti koje će omogućiti potpuno odvajanje upravljačkih od operativnih funkcija, poduzete su neke važne mјere: Skupština ima velike ovlasti i uključena je u donošenje bitnih odluka pa se saziva više puta godišnje (u 2016. čak 4 puta). Osim toga, uveden je i kraći mandat tijela udruge od samo dvije godine kako bi se njihov rad mogao češće preispitivati. Kvalitetno odlučivanje i upravljanje udrugom (rad predsjednice i Upravnog odbora) temelje se na Strategiji, odlukama Skupštine i mišljenju članstva koje se redovito konzultira na sastancima i putem mailing liste. Zelena Istra u svojem radu nastoji maksimalno primijeniti princip transparentnosti (izvještavanjem članova i javnosti putem mailing lista i mjesecnog biltena udruge, izvještavanjem i putem službene internetske stranice udruge, posebnih stranica projekata i društvenih mreža, objavom Izvještaja o radu i Finansijskih izvještaja na internetskim stranicama udruge (od 2006.) objavom zapisnika na intranetskim stranicama udruge).

O problemu odvajanja upravljačkih od operativnih funkcija se raspravljalo u udruzi i došlo do zaključka da je posao predsjednika/ce vrlo zahtjevan po pitanju količine angažmana i vremena potrebnog za učinkovitost, te da bi se, stoga, jedino plaćanjem tog rada moglo pronaći kvalitetnu osobu za profesionalni angažman. Zelena Istra do sada nije bila u mogućnosti izdvojiti sredstva za plaću predsjednika/ce pa je je Skupština odlučila da se ti poslovi obavljaju volonterski, a na gore opisani način kontrolira rad Upravnog odbora kako bi

odluke bile u interesu udruge. Dodatno, funkcija Nadzornog odbora kojemu je upravo provjera legalnosti odluka i njihove usklađenosti sa Statutom, koji je precizno definirao funkcije, načela, ciljeve djelovanja, itd. Nitko od članova Nadzornog odbora nije zaposlen u uredu udruge.

Profesionalni tim udruge čini 6 zaposlenika, 5 na neodređeno i 1 na određeno vrijeme.

Komunikaciju s dionicima, ciljnim skupinama i širom javnošću nastaviti ćemo putem elektroničkog mjesečnika Zinfo u kojem objavljujemo informacije o svim aktivnostima Zelene Istre i koji se šalje na preko 400 email adresa većinom u Istarskoj županiji, ali i u cijeloj Hrvatskoj.

Nastaviti ćemo s objavljinjanjem članaka i informacija na internetskim stranicama udruge www.zelena-istra.hr, zt.zelena-istra.hr, aarhus.zelena-istra.hr i www.muzil-starter.org, te koristiti Facebook za distribuciju informacija. Facebook stranica Zelene Istre trenutno ima preko 3500 likeova, a broj je kontinuirano u porastu.

Volonterski rad je jedan od temeljnih oblika osiguravanja održivosti organizacije. Krajem 2016. pripremili smo jednogodišnji ugovor o volontiranju s američkom državljanicom Mariom Hetman, koja će tijekom 2017. raditi na razvoju programa "Sastavnice okoliša i zdravlje" obavljanjem sljedećih poslova:- asistencija u provedbi aktivnosti u projektu "Od Zelenog vrta do Zelenog pjata, odgojno-obrazovni projekt osnaživanja radno-socijalnih kompetencija djece i mlađih s intelektualnim poteškoćama" odobrenog od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta; - asistencija u izradi baze potencijalnih međunarodnih partnera u području održivog razvoja; - asistencija u razvijanju projektnih prijedloga vezanih uz teme sastavnice okoliša i zdravlje; - asistencija u prijevodu web stranice udruge.

Nastaviti ćemo koristiti volonterski rad, kao i do sada, u pripremi i realizaciji aktivnosti, naročito javnih akcija, kod pribavljanja stručnih mišljenja, održavanju uredske računalne opreme itd.

Provedba i nadzor

U sljedećem razdoblju detaljnije će se pratiti provedba programa. Pratit će se napredak na upravljačkoj razini, detektirati će se slabosti i predlagati korektivni mehanizmi. Za 2017. godinu će se pripremiti online alat za praćenje svih mjerljivih rezultata provedbe programa/projekata odnosno nadopuniti postojeći kojim smo do sada bilježili neke mjerljive rezultate na intranet stranicama Zelene Istre (sudjelovanje na radijskim i televizijskim emisijama, broj uključivanja u javne rasprave o propisima, zahvatima, strategijama, planovima i programima, broj pravosudnih aktivnosti, javnih akcija, konferencija za medije, broj pruženih edukacija itd.). Od 2017. godine pratit ćemo i bilježiti još i broj polaznika seminara, radionica, tribina i konferencija koje ćemo organizirati te ćemo raditi popis objavljenih publikacija i drugih vrsta promotivnih materijala.

Nastaviti ćemo pratiti ostvarenja operativnih godišnjih planova (završna evaluacija krajem svake godine) i ostvarivanja unaprjeđenja ključnih organizacijskih komponenti.

